

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ
до проєкту наказу Фонду державного майна України
«Про затвердження Змін до Порядку оцінки права вимоги за
зобов'язанням, що виникає внаслідок здійснення кредитної операції»

I. Визначення проблеми

На сьогодні незалежна оцінка права вимоги за зобов'язаннями, що виникає внаслідок здійснення банком кредитної операції (далі – право вимоги) здійснюється суб'єктами оціночної діяльності, відповідно до вимог Порядку оцінки права вимоги за зобов'язанням, що виникає внаслідок здійснення кредитної операції, затвердженого наказом Фонду державного майна України від 29.05.2017 № 866, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 16 червня 2017 р. за № 765/30633 (далі – Порядок).

Порядок застосовується суб'єктами оціночної діяльності, які провадять свою діяльність згідно із Законом України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» (далі – Закон), та регламентує чіткий порядок алгоритму розрахунку права вимоги. Порядок передбачає особливості застосування порівняльного та дохідного підходів до оцінки права вимоги, особливості підготовчого етапу до оцінки.

На сьогодні, згідно із даними Державного реєстру оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності, який згідно із Законом веде Фонд, на ринку оцінки майна здійснюють діяльність 2666 суб'єктів оціночної діяльності (СОД) (з них: 1221 фізична особа-підприємець та 1445 юридичних осіб).

Замовниками оцінки права вимоги можуть бути банківські установи, які здійснюють реалізацію своїх активів, зокрема: права вимоги за кредитами, основних засобів, інших активів. Станом на 01.03.2021 в Україні 73 діючі банки.

Слід зазначити, що під час проведення оцінки суб'єкти оціночної діяльності застосовують, у тому числі, законодавчі акти, які регулюють питання діяльності банків, пов'язаної з кредитними операціями. З дати набрання чинності Порядком Національним банком України було розроблено Методику оцінки за справедливою вартістю майнових прав за кредитними договорами, яку схвалено Рішенням Правління Національного банку України від 05.04.2019 № 271-рш. Зазначена Методика містить удосконалену модель розрахунку вартості права вимоги, яка використовується в дохідному підході до оцінки, що передбачена Порядком.

На сьогодні постає проблема у невідповідності алгоритму розрахунку, що передбачена Порядком, зазначеній вище Методиці. Застосування суб'єктами оціночної діяльності Порядку без внесення змін до нього призведе до викривлення результатів оцінки майна та знизить якість проведення такої оцінки.

Одним із шляхів врегулювання проблемних питань, що виникають, є прийняття нормативно-правового акта, яким удосконалюється особливості застосування дохідного підходу до оцінки права вимоги. Нормативно-правовим актом уточнюється формула розрахунку вартості права вимоги за зобов'язанням за кредитним договором, в тому числі здійснюється виділення ставки дисконту окремо для договірних грошових потоків та дефолтних грошових потоків, оскільки такі потоки залежать від настання чи ненастання певної події та можуть

суттєво відрізнятись за сумами і строками. З огляду на зазначене необхідним є визначення окремих ставок дисконту. Також спрощується послідовність оцінки права вимоги, зокрема виключаються норми щодо необхідності визначення суб'єктом оціночної діяльності класу боржника та дефолту боржника.

З огляду на зазначене, з метою приведення методології оцінки права вимоги до єдиних стандартів та попередження випадків неякісної оцінки Фондом разом із представниками Національного банку України та представниками оціночної спільноти розроблено проект наказу Фонду «Про затвердження Змін до Порядку оцінки права вимоги за зобов'язанням, що виникає внаслідок здійснення кредитної операції» (далі – Проект).

Дія Проекту розповсюджується на:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	-	+
Держава	-	+
Суб'єкти господарювання	+	-
у тому числі суб'єкти малого малого підприємства	+	-

Проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів, оскільки суб'єкти господарювання, органи державної влади та органи місцевого самоврядування зобов'язані діяти в межах, визначених законодавством, а саме: законів, актів Кабінету Міністрів України та інше. Норми чинних регуляторних актів не можуть забезпечити розв'язання проблеми.

II. Цілі державного регулювання

Цілями державного регулювання Проекту є встановлення єдиного порядку оцінки права вимоги, встановлення єдиних правил для учасників ринку – банківських установ та суб'єктів оціночної діяльності.

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Під час розробки Проекту розглянуто такі альтернативні способи досягнення визначених цілей.

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1	<i>Залишення існуючої на даний момент ситуації без змін.</i> Спосіб є неприйнятним, оскільки проблеми, які існують, не будуть вирішеними, а саме: розбіжності в законодавчих актах залишаться, що призведе до помилок в процесі оцінки права вимоги.
Альтернатива 2	<i>Прийняття регуляторного акта.</i> Прийняття регуляторного акта забезпечить удосконаленням порядком оцінки права вимоги, що підвищить якість оцінки.

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави:

Дія регуляторного акта не розповсюджується на сферу інтересів держави.

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян:

Дія регуляторного акта не розповсюджується на сферу інтересів громадян.

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання:

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць	73		1445	1221	2739
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	2,7		52,8	44,6	100

Безпосередніми користувачами регуляторного акта та змін до нього є суб'єкти оціночної діяльності – виконавці робіт з оцінки права вимоги та банківські установи, які виступають замовниками оцінки.

Відповідно до даних Державного реєстру оцінювачів та суб'єктів оціночної діяльності, який відповідно до Закону веде Фонд, на сьогодні мають право на провадження оціночної діяльності 2666 суб'єктів оціночної діяльності (СОД), у тому числі 1221 фізична особа – підприємець. Такі суб'єкти оціночної діяльності належать до малих та мікросуб'єктів господарювання. Відповідно до інформації сайту <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/> на ринку України 73 діючі банки, на яких також поширюється вплив регуляторного акта. Такі суб'єкти господарювання можуть бути віднесені до великих та середніх суб'єктів господарювання.

Слід зазначити, що відповідно до Закону України «Про Фонд державного майна України» Фонд не наділений повноваженнями щодо регулювання діяльності банків, тому у Фонді відсутня інформація про середню кількість працівників та річний дохід банків – показників, за якими згідно із Господарським кодексом України здійснюється класифікація суб'єктів господарювання. З огляду на зазначене, під час здійснення аналізу регуляторного впливу подається загальний показник.

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Відсутні	Розбіжність в законодавстві, які регулюють питання оцінки права вимоги, можуть призвести до неякісної оцінки, що у свою чергу призведе до зменшення доходу банківських установ від реалізації майна
Альтернатива 2	Встановлення єдиних підходів до оцінки права вимоги сприятиме наданню суб'єктами оціночної діяльності якісної оцінки	Відсутні

ВИТРАТИ
на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва, які виникають внаслідок дії регуляторного акта

Порядковий номер	Витрати	За перший рік	За п'ять років
1	Витрати на ознайомлення зі Змінами до Порядку оцінки права вимоги за зобов'язанням, що виникає внаслідок здійснення кредитної операції, гривень	60 хв, що становить 36,11 грн ((36,11*60)/60)	не передбачені
2	Інше: Витрати на надання інформацію для формування Реєстру прав вимоги за зобов'язанням, що оцінюються, гривень	30 хв, що становить 18,06 грн ((36,11*30)/60)	не передбачені
3	РАЗОМ (сума рядків: 1 + 2), гривень	54,17	-
4	Кількість суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, на яких буде поширено регулювання, одиниць	73	-
5	Сумарні витрати суб'єктів господарювання великого та середнього підприємництва, на виконання регулювання (вартість регулювання) (рядок 3 x рядок 4), гривень	3 954,41	-

ТЕСТ

малого підприємництва (М-Тест)

1. Розробка Проекту почалась з листопада 2020 року (Національний банк України листом від 24.11.2020 № 41-0006/69408 звернувся до Фонду з пропозицією щодо внесення змін до Порядку). Положення Проекту обговорювались представниками Фонду, Національного банку України та представниками саморегулювальних організацій оцінювачів в електронній формі із застосуванням засобів електронного зв'язку. З огляду на загострену епідеміологічну ситуацію в Україні та впровадження карантинного режиму круглі столи, робочі зустрічі не проводились.

2. Вимірювання впливу регулювання на суб'єктів малого підприємництва (мікро- та малі):

кількість суб'єктів малого підприємництва, на яких поширюється регулювання: 2666 суб'єктів господарювання – суб'єктів оціночної діяльності, у тому числі: малого підприємництва – 1445 юридичних осіб та мікропідприємництва – 1221 фізична особа-підприємець;

питома вага суб'єктів малого підприємництва у загальній кількості суб'єктів господарювання, на яких проблема справляє вплив, – 52,8%, мікропідприємництва – 44,6%.

3. Розрахунок витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання вимог регулювання

Порядковий номер	Найменування оцінки	У перший рік (стартовий рік впровадження)	Періодичні (за наступний рік)	Витрати за п'ять років
------------------	---------------------	---	-------------------------------	------------------------

		регулювання)		
Оцінка «прямих» витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання регулювання				
1	Витрати на ознайомлення із змінами до Порядку	60 хв, що становить 36,11 грн ((36,11*60)/60)	Витрати відсутні	Відсутні
	Інші процедури: 1) опанування алгоритму розрахунку вартості права вимоги	60 хв, що становить 36,11 грн ((36,11*60)/60)	Витрати відсутні	Відсутні
3	Разом, гривень	120	X	X
3	Кількість суб'єктів малого підприємництва, що повинні виконати вимоги регулювання, одиниць	2666	X	X
4	Сумарно, гривень	319 920*	X	Відсутні

* витрати є одноразовими

Бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва

Реалізація норм Проекту не передбачає бюджетних витрат на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва та утворення нового державного органу (нового структурного підрозділу діючого органу).

4. Розрахунок сумарних витрат суб'єктів малого підприємництва, що виникають на виконання вимог регулювання

Порядко вий номер	Показник	Перший рік регулювання (стартовий)	За п'ять років
1	Оцінка «прямих» витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання регулювання	319 920	Витрати відсутні
2	Сумарні витрати малого підприємництва на виконання запланованого регулювання	319 920	Витрати відсутні
3	Бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва	Витрати відсутні	Витрати відсутні
4	Сумарні витрати на виконання запланованого регулювання	319 920	Витрати відсутні

* витрати є одноразовими

5. Розроблення корегуючих (пом'якшувальних) заходів для малого підприємництва щодо запропонованого регулювання

Проектом не передбачені Заходи регулювання, що містять навантаження для суб'єкта господарювання.

Сумарні витрати за альтернативами	Сума витрат, гривень
Альтернатива 1	з огляду на альтернативу – залишення існуючої на даний момент

	ситуації без змін, витрати, які будуть виникати внаслідок дії регуляторного акта, відсутні
Альтернатива 2	витрати, які будуть виникати внаслідок дії регуляторного акта, наведені у розрахунках Тесту малого підприємництва (М-Тест)

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1	1	залишення існуючої на даний момент ситуації без змін є неприйнятною, оскільки не забезпечує досягнення поставленої мети, визначені проблеми продовжуватимуть своє існування
Альтернатива 2	4	у разі прийняття регуляторного акта будуть досягнуті задекларовані цілі

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1	У разі залишення існуючої на даний момент ситуації без змін, вигоди для суб'єктів господарювання відсутні.	Існуючі проблеми можуть призвести до нерозуміння процедури оцінки права вимоги, що призведе до неякісної оцінки та недоотримання доходу банківськими установами від реалізації майна	У разі залишення існуючої на даний момент ситуації без змін проблема продовжуватиме існувати, що не забезпечить досягнення поставленої мети
Альтернатива 2	Забезпечення суб'єктів господарювання удосконаленою методологією оцінки права вимоги	У разі прийняття Проєкту суб'єкти господарювання не обтяжені матеріальними витратами	У разі прийняття Проєкту суб'єкти господарювання матимуть відповідний нормативно-правовий акт, який міститиме удосконалену формулу розрахунку оцінки права вимоги, що забезпечить якісну оцінку майна та задовольнить потреби замовників оцінки

V. Механізм та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Нормативно-правова база, що стосується питання оцінки права вимоги включає: Господарський кодекс України, Цивільний кодекс України, Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», Закон України «Про банки і банківську діяльність», національні стандарти оцінки та нормативно-правові акти Національного банку України, що регулюють питання діяльності банків, пов'язаної з кредитними операціями.

Розв'язання визначеної проблеми досягається шляхом прийняття змін до Порядку, а саме: удосконалюються особливості застосування дохідного підходу до оцінки права вимоги. Нормативно-правовим актом уточнюється формула розрахунку вартості права вимоги за зобов'язанням за кредитним договором, в тому числі здійснюється виділення ставки дисконту окремо для договірних грошових потоків та дефолтних грошових потоків, оскільки такі потоки залежать від настання чи ненастання певної події та можуть суттєво відрізнитись за сумами і строками. З огляду на зазначене необхідним є визначення окремих ставок дисконту. Також спрощується послідовність оцінки права вимоги, зокрема, виключаються норми щодо необхідності визначення суб'єктом оціночної діяльності класу боржника та дефолту боржника.

Заходи, що пропонуються для розв'язання проблеми:

1) погодити Проект із Міністерством фінансів України, Національним банком України, Фондом гарантування вкладів фізичних осіб, Державною регуляторною службою України і проведення державної реєстрації в Міністерстві юстиції України;

2) направити Проект до Міністерства юстиції України з метою проведення його державної реєстрації;

3) після прийняття регуляторного акта інформування суб'єктів господарювання про зміни в законодавстві.

Дії суб'єктів господарювання:

суб'єктам оціночної діяльності, банківські установи – ознайомлення з регуляторним актом та дотримання під час проведення/замовлення оцінки.

Дії органів державної влади:

Фонду, Національному банку України – взяти до відома та використовувати у роботі.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Реалізація положень Проекту не потребує додаткового фінансування з Державного бюджету України та додаткових витрат суб'єктів господарювання, пов'язаних з виконанням вимог регуляторного акта.

Прийняття запропонованого Проекту сприятиме впорядкуванню процедури оцінки права вимоги. Прийняття та оприлюднення Проекту в

установленому порядку забезпечить доведення його до відома органів державної влади, суб'єктів господарювання, на яких поширюватиметься дія акта.

Прийняття Проєкту не призведе до неочікуваних результатів. Можлива шкода у разі очікуваних наслідків дії акта не прогнозується.

Державний контроль за додержанням вимог цього регуляторного акта буде здійснюватися Фондом.

Бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва

Реалізація норм Проєкту не передбачає додаткових бюджетних витрат на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва та утворення нового державного органу (нового структурного підрозділу діючого органу). Витрати здійснюються в межах видатків, передбачених державним бюджетом на здійснення Фондом своїх повноважень.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Проєкт набирає чинності з дня його офіційного опублікування. Строк дії Проєкту необмежений у часі. Зміна терміну дії акта можлива в разі зміни правових актів, на вимогах яких базується Проєкт.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Для відстеження результативності Проєкту основними показниками результативності акта визнано:

розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних з дією акта;

кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія акта (суб'єкти оціночної діяльності, банківські установи);

розмір коштів і час, що витратимуться суб'єктами господарювання, пов'язаними з виконанням вимог акта, які зміняться несуттєво;

рівень поінформованості суб'єктів господарювання щодо основних положень акта;

кількість звітів про оцінку права вимоги, що надійшли до Фонду з метою рецензування;

кількість запитів правоохоронних органів щодо надання Фондом роз'яснень стосовно дотримання суб'єктами оціночної діяльності нормативно-правових актів з оцінки майна під час складання звітів про оцінку права вимоги;

кількість скарг на дії суб'єктів оціночної діяльності, що надавали послуги з оцінки права вимоги;

кількість рецензій, складених працівниками Фонду, на звіти про оцінку права вимоги, які містять висновок про невідповідність звітів про оцінку вимогам нормативно-правових актів з оцінки майна, є неякісними та (або) непрофесійними і не можуть бути використаними.

Проєкт розміщено на офіційному сайті Фонду, протягом місяця, що є достатнім для інформованості громадськості з метою вивчення Фондом її

думки з приводу результативності заходів, що запроваджуються актом.

ІХ. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Відповідно до законодавства Фонд здійснюватиме базове, повторне та періодичне відстеження результативності Проекту у строки, визначені статтею 10 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

Базове відстеження результативності Проекту здійснюється до набрання чинності зазначеним Проектом шляхом вивчення думки спеціалістів у сфері оцінки та широкої громадськості.

Результативність змін, що вносяться до Проекту, вивчатиметься Фондом державного майна України протягом року з дати набрання чинності актом в процесі повторного відстеження. За результатами такого відстеження буде проведено порівняльний аналіз показників результативності дії Проекту до набрання ним чинності і після набрання чинності.

Періодичне відстеження здійснюватиметься раз на три роки, починаючи з дня виконання заходів з повторного відстеження результативності дії Проекту.

Аналіз регуляторного впливу підготовлено Департаментом оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності Фонду (01601, м. Київ, вул. Генерала Алмазова, 18/9, тел. 200-33-63).

**Голова Фонду
державного майна України**

Дмитро СЕННИЧЕНКО

« _____ » _____ 2021 року